

SÚLAN FERÐAST VÍÐA UM HØV

Dánjal Petur Højgaard
danjalph@gmail.com

Lívfrøðingur PhD
Havstovan & Miðnám
á Kambsdali

Í Føroyum kenna vit súluna fyrst og fremst úr Mykinesi. Vit kenna søgnina um, hví súlan endaði í Mykinesi, og á hvørjum ári hoyra vit um veiðu eftir grásúlu. Súlan er ikki bara í Føroyum, men um stóran part av jarðarknøttinum. Størsti parturin er kortini í Norðuratlantshavi, og súlan í Norðurhøvum er eisini tann størsta. Vanliga hevur verið sagt, at níggju sløg av súlu eru skrásett og viðurkend. Nýliga er tó eitt slag ella eitt súlufrábrigdi komið afturat. Tað minnir nógv um Masku-súlu (Masked Booby). Hetta súlufrábrigdið hevur fingið navnið Nazca Booby, *Sula granti*. Felags fyri øll 10 súlusløgini er, at tey veiða fisk á sín serstaka hátt – stoyta seg niður frá høgum og svimja djúpt at veiða fisk. Nev, høvur og kroppurin allur er tillagaður at klára henda livihátt.

Mynd 1. Norðuratlantiska súlan, Northern Gannet, *Sula bassana*, á drangunum í Mykinesi. Frá vinstru: Bølið, Píkardrangur og Flatdrangur.

Mynd: Bergur Olsen

Veiðievnið hjá súlu gera, at hon livir av alskyns fiskasløgum. Sostatt er hon ikki so viðkvom sum fleiri onnur fuglasløg, tá ið sveiggj eru í ymsu fiskastovnunum. Lívfrøðingurin Fróði B. Skúvadal greiðir í Fróði 1-2006 frá føðini hjá súluni í Føroyum. Hann fann í kanningum sínum tilsamans 11 ymisk fiskasløg í sulumaga, t.d. seið, nebbasild, sild, makrel og kongafisk, umframt tvey sløg av høguslökki.

Bergur Olsen, fuglafrøðingur, hevur í eitt rímliga langt tíðarskeið stadið fyri magakanningum av súlu í Føroyum. Hann ger framhaldandi magakanningar

av súlu og hevur eisini talt føroyska súlustovnin í Mykineshólmi 10. hvørt ár (Olsen og Permin, 1974).

Í 1995 vórðu 2350 pør skrásett, og kanningar vísa, at føroyski súlustovnurin síðani tá hevur verið í støðugum vøkstri. Nelson (2002) metir, at heims-súlustovnararnir árliga eru øktir umleið 3 prosent í farnu öld. Alt bendir á, at breiða føðivali hjá sulum er høvuðsorsøkin til vøksturinn. Aðrir sjófuglastovnar veiða munandi færri fiskasløg, og hetta ger teir viðbreknari enn súlustovnararnar, tá ið minkingar fara fram í ávísnum fiskastovnum.

Norðuratlantiska súlan

– Súlan er góð, siga mykinesfólk, um funnist verður at súluni og um fólk halda, at hon kanska smakkar eitt sindur treyst. Í Føroyum er tað sum kunnugt einans Mykineshólmur, ið er bústaður hjá Norðuratlantisku súluni, *Sula bassana*. Hon er eisini áður nevnd Morus (ella: Moris) bassanus. Kaga vit í bókina *Birds Of The Ocean* eftir W.B. Alexander, hevur hann eisini heitið Solan goose fyri okkara norðuratlantisku súlu, har solan merkir sula/súla. Heitið kundi møguliga verið umsett til sulusløg.

Mynd 2. Súlurók í Mykinesi.

Mynd: Bergur Olsen.

Mynd 3. Súla við ompli.
Mynd: Bergur Olsen

Av teimum 10 súlusløgnum í heiminum er súluslagið í Norðuratlantshavi sum áður nevnt tað størsta. Vanliga tekur súlan land á pálsmessu, sum er 25. januar. Í Mykinesi var siður at taka ímóti súluni júst henda dag. Arne Nørrevang greiðir í bókini *Úr Bjargasøguni* soleiðis frá: ... „Henda dagin – á vindmiklum og beiskum hávetri, meðan dagarnir enn vóru stuttir – fóru konufólkin í Mykinesi ytst út á oynna, haðani sæst yvir á súlubóluni á Mykineshólmi. Tær vóru í høgtiðsklæðum við hvítum fyrrikløðum og veittraðu við hvítum turrikløðum at heilsa súluni velkomnari í oyggj teirra.“

Mynd 4. Í Suðurafrika býr súluslag, ið líkist okkara: Cape Gannet, *Moris capensis*. Eisini líkt hesari er tað súluslagið, ið flytur millum Avstralia og Nýsæland, nevnt Australasian Gannet, *Moris serrator*, ið her sæst á Cap Kidnappers í Nýsælandi.

Mynd: Dánjal Petur Højgaard

Sambært *Fuglabókini* eftir Mikkjal á Ryggi fer súlan í Mykineshólmi at væla sær um reiðrið um grækarismessuleitið. Súlan verpur eittans egg og tað tekur seks-sjey vikur, til ungin kemur úr eggnum. Dúnungin nevnist *ompil* og fjaðraði ungin kallast *grásúla*. Um miðjan september verður grásúla enn tann dag í dag veidd í Mykinesi. Siðurin at veiða hvítsúlu um várið varð avlagdur miðskeiðis í 1900-talinum. Hetta førði til ein vøkstur í stovninum.

Mynd 6. Bláføttar súlur á Galapagos. Paringsleikur.
Mynd: GB

Eftir mikkjalsmessu, 29. september, rýma bæði grásúlan og tann vaksna hvítsúlan.

Súlur í øðrum londum

Vetrartilhaldið hjá norðuratlantisku súluni er Vesturafrika, har eisini onnur súlusløg kunnu koma framvið. Sambært bókini *Rare Birds* eftir Ian Lemington o.fl. eru í Evropa trý onnur súlusløg skrásett: Red Footed Booby, *Sula sula*, Masked Booby, *Sula dactylatra* og Brown Booby, *Sula leucogaster*.

Í Suðurafrika býr súluslag, ið líkist okkara. Henda súlan nevnist Cape Gannet, *Moris capensis*. Líkt hesum súluslagi er eitt annað súluslag, ið flytur millum Avstralia og Nýsæland. Tað súluslagið eitur Australasian Gannet, *Moris serrator*.

Vanliga eigur bara eitt súluslag í sama havøki. Men kring ekvator í Kyrrahavinum er øðrvísi. Á Galapagos-oyggjum t.d. eiga ikki minni enn trý súlusløg: Red Footed Booby (*Sula sula*), Masked Booby (*Sula dactylatra*) og Blue Footed Booby, (*Sula nebouxii*). Harafturat er Brown Booby (*Sula leucogaster*) sædd, men hon er tó sjáldsamur gestur á Galapagos-oyggjum.

Bláføtta súlan

Eitt serstakt eyðkenni fyri tey trý súlusløgini á Galapagos er, at súlusløgini har partvist hava býtt havøkidi ímillum sín. Bláføtta súlan á Galapagos eigur nær strondini í lutfalsliga smáum bølum, og hetta súluslagið tekur sína føði nær strondini.

Mynd 7. Maskusúla á Galapagos.
Mynd: GB

bøgan gera hetta. Partur av paringini er eisini, at pörini vagga bláu føturnar upp og niður.

Hesar súlur verpa vanliga trý egg og kunnu fáa triggjar omplar undan, um føðitilgongdin í havinum er góð. Er hinvegin talan um eitt vánaligt føðiár, skumpar fyrstklakti og størsti ungin hinar til viks, so teir ikki koma undan. Soleiðis kann hetta súluslagið tillaga seg góð og vánalig føðiár.

Nev-nerting er eyðkendt fyri flestu súlusløg og sæst eisini væl hjá teimum bláføttu súlunum. Føroyskt ferðalag, sum var í Nýsælandi í 2015, eygleiddi hetta fyrirbrigdið hjá avstralsku súluni.

Tey nevndu 10 súlusløgini eru nær í ætt og atburður teirra líkist somuleiðis nógv. Tí eru og verða hesi fuglasløg nógv nýtt til samanberandi kanningar innan arvafrøði, menningarfrøði og atburðarfrøði.

Maskusúlan veiðir millum oyggjarnar og reyðfotta súlan veiðir á uttastu havleiðum.

Sum partur av føroyskum ferðalag á Galapagos-oyggjum í 1991 eydnaðist mær at eygleiða serstøku, bláføttu súlurnar. Áðrenn troðing hava tær sermerkta paringsatferð, ið byrjar við at steggin peiggjar nevið beint upp í loft, og síðani kunnu bæði steggin og

SLAG	ENSKT NAVN	FØROYSKT NAVN	Høvir	EYDKENNIR:	
				vtru flogfj.	kroppur
Visindaligt navn:					
<i>Moris bassanus; Sula bassana</i>	Northern Gannet	Súla	ljóst gult	svartar	hvitur
<i>Moris capensis</i>	Cape Gannet		ljóst gult	svartar	hvitur
<i>Moris serrator</i>	Australian Gannet, Australasian Gannet	Australska súla	ljóst gult	svartar	hvitur
<i>Sula sula;</i> <i>Sula dactylatra*</i>	Red Footed Booby Blue Faced Booby; Masked Booby*	Reyðfotta súla	hvitt hvitt	svartar svartar	hvitur hvitur
<i>Sula variegata</i> <i>Sula abboti</i>	Peruvian Booby Abbot's Booby		hvitt hvitt	svart/hvitt svart/hvitt	hvitur hvitur
<i>Sula nebouxii</i> <i>Sula leucogaster</i>	Blue Footed Booby Brown Booby	Bláfotta súla Brúna súla	brúnt brúnt	brúnt brúnt	hvitur hvitur

* nýliga er frábrigdi, ið líkist hesari flokkað sum: *Nacza Booby; Sula granti*

BÓKMENTIR:

- Alexander, W. B. 1954. *Birds of the Ocean. A Handbook for Voyagers*. 2. Útg. G.P. Putnam's Sons.
- Dunn, J. L. & J. Alderfer (ritstj.). 2008. *Field Guide to the Birds of Western North America*. National Geographic.
- Harris, M. 1974. *A Field Guide to the Birds of Galapagos*. Collins.
- Hill Collins, H. 1959. *Complete Field Guide to American Wildlife. East, Central & North*. Harper and Row.
- Lewington, I; Alström, P. & P. Colston. 1992. *A Field Guide to Rare Birds of Britain and Europe*. Harper Collins Publishers.
- Jackson, M.H. 1990. *Galapagos. A Natural History Guide*. The University of Calgary Press.
- Moon, G. 2011. *A Photographic Guide to Birds of New Zealand*. (2. Útg.) New Holland Publishers.
- Nelson, B. 2002. *The Atlantic Gannet*. (2. Útg.) Fenix Books Ltd.
- Nørrevang, A. 1977. *Úr Bjargasøguni*. Rhodos

- Olsen, B. Og Permin, M. 1974. The population of Gannet *Sula bassana* on Mykineshólmi, 1972. *Dansk orn. Foren. Tidsskr.* 68:39-42.
- Ólafsson, G.P. 2005. *Fuglar í Náttúru Íslands*. Mál og Menning.
- Peterson, R; Mountfort, G. & P.A.D. Hollom. 1960. *Europas Fugle*. (4. Útg 1969, 7. Útg, 1985). G.E.C. Gads Forlag.
- Robertson, C.J.R. (ritstj.). 1974. *Birds in New Zealand*. A.H. & A.W. Reed
- Rüppell, G. 1975. *Fugle, Færdigheder og Fart*. Lademann.
- Ryggi, á, M. 1951. *Fuglabókin. Dýralæra II*. 1. Útg. Mentunargrunnur Løgtingsins. 2. Útg. 1978, offsett-endurprentað, Føroya Skúlabókagrunnur.
- Salomonsen, F. & G. Rudebeck. (ritstj.)1962. *Danmarks Fugle*, bd. 1. Branner & Korch.
- Skúvadal, F. 2002. *Sulens fødevalg*. BSc-thesis. NVDrit 2002 (11):1-41.
- Skúvadal, F. 2006. Seiður, sild og høgusslökkur er góður súlumatur. *Frøði* 1:17-19
- Sparks, J. 1971. *Fuglenes Adfærdsmonster*. Lademann.
- Sørensen, S. & D. Bloch. 1990. *Fuglar í Norðurhøvum*. Føroya Skúlabókagrunnur.

Mynd 5.
Talva: Súlusløg.